

ANDRA ÅRET PÅ SJÖBACKEN

Nu är vi redan inne på tredje vintern här på Sjöbacken och det är redan svårt att komma ihåg var vi bodde innan vi kom hit. Med alla goda grannar, så har vi raskt känt oss hemma. Många har också varit här och hälsat på oss under året, bl a kom Nina med ett gäng Staffansångare lagom till trettonhelgen och bjöd på en skön helg med skönsång, skogsvandring och heta bastubad vid Domarudden.

Många andra fester eller evenemang har det varit under året. Vid Valborg var det Sylvia och Lennart som ordnade Valborgsfesten, medan Sjöbacken stod för frågetävlingen innan. Wigghs lämnade benäget bistånd med bl a ett tibetansk eldstål som ingen gissade rätt på. Då det gällde musikfrågan fick dock Sonia, med sitt goda musiköra, snabbt slå ett samtal till Kanada och Hans-Georg så att inte numren var sammanblandade när frågorna skulle rättas. Allt ordnade sig dock till det bästa och strax innan brasan skulle tändas var prisutdelningen i full gång. Kvällen avslutades nere vid Garnsvikens strand där vi kunde lyssna på brasans sprakande, vårsång och sångsvanskör.

En knapp månad senare var det dags för gökotta, där vi möttes i Hakunges hagar för att titta på och lyssna till fåglar. Snopna tittade Sonia och Hans-Georg på när en storlom stor flög längs Garns-

viken - utan att resultera i något nytt tomtkryss, eftersom vi inte befann oss på tomten. Men en kaffegök blev det senare i alla fall och Sonia fick sin efterlängtrade champagne och jordgubbar till frukost.

Andra fester har bl a varit kräftskiva med Grodmännen (där kräftorna så småningom tinade). I år fick vi drygt tjoget kräftor från sjön. Hittills har vi bara fått stora eller mycket stora kräftor så man undrar hur det är med återväxten. En mycket sen grillkväll blev det när gamla arbetskamrater från KTH hälsade på i slutet av september. Tack Per-arvid och Curt för att ni äntligen fick i ordning grillningen så att vi fick mat till slut.

Curt, som kommer från Toronto i Kanada hälsade på oss under några dagar i slutet av september. Efter mycket e-brevväxlande under årens lopp, hade vi nu äntligen chans att träffas på Sjöbacken. Curt har jobbat med miljöplanering i Toronto och vi träffade honom första gången 1989 när vi var på studiebesök i Kanada. Några dagar under hans europaresa tillbringades hos oss där vi bl a gjorde en tur längs Långhundraleden till Upp-sala med bil och stannade vid åtskilliga runstenar. Tyvärr var vikingamuseet i Uppsala stängt, men väl hemma igen på Sjöbacken fick vi ordna en egen modevisning med vikingautstyrsel, där Wigghs och Hübners välvilligt ställde upp som modeller.

Gökotta

Efter att ha sneglat ett tag på Barbros äng så tog vi sent omsider fram liarna och ordnade en pråktig men liten hässja. Men tanden hade blivit blodad och efter ett löfte från Astrid bad vi Fredrik slå Bangs äng med traktor. Och då fanns där HÖ i mängder. Hö som hängdes upp på en hässja som vindlade sig svajande fram över ängen (mer och mer svajande efter varje regnskur), hö som låg kvar på backen och som troget vändes ett antal gånger. Trots detta blev det en hel del hö som eldades upp, vilket resulterade i en enorm rökutveckling, där Grindstugan försvann i diset, medan vi hörde Mats och Thesa hojta oroligt till sin gammelfaster Gun ”Är du där faster”. Så småningom framträdde dock både Grindstugan och faster igen. Och trots allt hälsar Mats och Thesa fortfarande vänligt på sina rykande grannar.

Så en vacker dag var alla barnen utflygna, det var en dag i november när det första snöfallet kom som Tomas flyttade. Sedan han träffade Stina i våras har Tomas och Stina varit ett par som har synts i vått som torrt. Stina är en flicka från Brottbys (varför gå över ån ...) där mamma Agneta sjunger i Vadakören - som Hans-Georg - så att han kan gå i god för att flickan har rejäla föräldrar. I november fick så Tomas tillgång till trean som han köpt i Sörgården, Vallentuna, och så snart en vägg var målad försvann hans saker i all hast till Sjöbacken. Plötsligt framträdde ett rum till på Sjöbacken, men samtidigt tystnade huset en

smula. Men sedan både Björn och Linda samt Tomas och Stina har blivit med varsin bil har vi dock ofta fått besök. Björn har också besökt sin metallverkstad, som han har byggt upp i vårt garage, tämligen ofta. Verkstaden blir allt mer välutrustad, under året med både metallsvav och metallfräs.

En av de sista händelserna på året var adventsglögg för grannar, där bl a Hasse hade med sig en gäst ända från Thailand, Monty. Ett av de länder dit våra tankar går under årets sista dagar med anledning av den hemska katastrofen i Asien. Det är ofattbart svårt att förstå att en del av de städer och byar vi besökte på Sri Lanka 1976 idag är borta, bl a är staden Galle på sydspetsen hårt drabbat. Natur-ligtvis tänker vi även på alla svenskar som är drabbade på något sätt.

Vid julbordet så var vi sex stycken: Hans-Georg, Sonia, Björn, Linda, Tomas och Stina - jätteroligt, tyvärr tillbringade dock Hans-Georgs mamma istället julen på sjukhuset i Södertälje.

Från annandagen har vi varit ”extraföräldrar” åt Nessie, en gul kungspudel. Nessies öden och äventyr kan följas på den här länken: <http://www.conec.se/sjobacken/Nessie/nessie.htm>.

När vi flyttade hit, fick vi veta att ”vi har alla legat i diket”. Det är naturligtvis den smala vägen, som

inte tillåter möten överallt som man syftade på. På vintern plogas det därför ofta utanför vägbanan och en ovan tror att det finns en väg, där det i verkligheten finns ett dike. Nu är det bara Hans-Georg som ännu inte legat i diket. Däremot har både plogbilen och bussen varit nere i diket under året.

Bussen, som går fem turer per dag, vill man definitivt inte möta. Men den har samtidigt det goda med sig, att vägen plogas redan tidigt på morgonen och den sandas också ofta. Det är mer än vad man kan säga om de flesta vägarna i trakten.

Vad som inte har hänt i år är några förbättringar på huset, men som sagt huset springer inte bort så det finns nog tid fortfarande.

Lite allmänt om Sjöbacken (bl.a. en del bilder) finns här: <http://www.conec.se/sjobacken/sjobacken.htm>.

FÅGEL- OCH DJURLIV

Första året på Sjöbacken ”flöt” de nya tomtkryssen in i en strid ström. I år har det varit mer av hårt skådarjobb för att komplettera artlistan. Hur som helst, så omfattar listan vid årsskiftet 2004/2005 130 arter och en (eventuell) ras, brun-siska. ”Höjdare” bland de nya tomtkryssen har varit skägges (som Sonia dock missade) och blå kärrhök, som kryssades av med bara några minuters mellanrum i september!

En av vårens höjdpunkter var den dubbeltrast-

konstert som omgav oss från alla håll några dagar i april. Dubbeltrasten är ju normalt inte så påträngande, men här var det verkligen full fart.

Bruna kärrhökens häckning tvärs över sjön misslyckades i år, medan sångsvanarna fick ut tre ungar, varav två blev någorlunda vuxna (de försvann från viken, så vi vet inte vad som hände sedan). Vi har också haft två vattenrallar i viken. En av dem blev dock uppäten av Mickes katt. En annan raritet (i varje fall i inlandsvatten) var den småskrakhanne som låg vid iskanten en morgon. En överraskning var också den härmsångare som höll till vid Norrtorp/Sjöbacken ungefär en vecka i början av juni.

Årets sista nya tomtkryss blev en trädlärka, som sträckte över på hög höjd i mitten av oktober (det ska tydligen till ”distansspaning” och horisontbevakning med tubkikare för att få in nya kryss nu). Hans-Georg har också köpt en parabol med vidhängande bandspelare, för att kunna ”hänga in” fåglar som sjunger eller låter långt bort. En önskedröm är att kunna dokumentera någon nattskär från skogen på andra sidan sjön. (Vadå inte tillåtet? Får man använda synliga hjälpmedel måste man väl också få använda hörselhjälpmedel).

Fågelmatningen drar till sig olika arter. Totalt noterades under vintern 2003/2004 23 arter som direkt eller indirekt besökte matarna. Förutom småfågel av olika slag, har vi haft den

indirekte besökaren sparvhök patrullerande tomten båda vintrarna. Under senvintern 2004 knep sig en varfågel en mes under äppelträdet. Nu i december har vi haft så mycket som fem fasantuppar framme vid fågelmatningen, liksom den numera ”obligatoriska” brunsiskan. Också en del däggdjur kommer fram för att ta för sig från fågelmatarna. Ekorren är expert på talgbollarna, medan mössen plockar vad som finns på marken. Den verkliga experten på fågelfrö är en råbock som lärt sig att sticka in tungan i matningshålen och med hjälp av den få med sig frön (se föregående Sjöbackenblad).

Liksom förra året, har några kattugglor hållit till i trakten under hela hösten, ofta kring vår tomt. Men ungarna hittade vi i år norr om Hakunge.

Under hösten har det funnits östliga domherrar i stora delar av Europa. De kan skiljas från våra egna på låtet, som inte är den ledsna visslingen, utan mera låter som när man blåser i en leksaks-trumpet av plast. De har hörts i Svista från de första dagarna av oktober fram till årsskiftet. Det finns mer text om de östliga domherrarna här: <http://www.conec.se/angarn/domherre/domherre.htm>.

Liksom 2002 kom en utter vandrande uppströms längs Garnsviken just i islossningen. Vi såg den redan vid Udden, ett hus någon kilometer söderut, men sedan kom den så nära oss som 15-20 meter. Kjell Eriksson tipsade oss redan tidigare om träd vid Kangelholmen, en liten ö norr ut från Sjöbacken, som såg bäverfällda ut. Då isen gått upp paddlades det flera gånger dit upp för att titta på de bävvar som höll till där. Vi hittade också

bäverhyddan, som är uppbyggd mot en bergskant i närheten. Hoppas den är tillräckligt varm för djuren att övervintra i.

När det varit snö, har vi sett spår från vårt krypoxbär fram till husväggen. Vi har ännu inte sett vem det är som gör de här spåren, men misstänkta arter är småvessla eller dvärgvessla.

Den totala tomt-artlistan finns på hemsidan <http://www.conec.se/sjobacken/sjobacken.htm>.

HÄSTLIV

Häståret började med härlig mjuk snö som gav många fina galopper längs Rösjöns stränder. Trots att Óðinn gick barfota var det inga problem med halka eftersom vintern bjöd på mycket lössnö, tvärtom bildades inga styltor under hovarna. En minnesbild av denna galoppvinter är när jag rider Aegir över de snöiga vidderna och plötsligt får se något mörkt flyga i en båge nästan ända fram till mig och höra Ulrika fnittra högljutt bakom mig. Óðinn har fått pröva lösa plastskor och de satt bra på ändå tills vi började galoppa i lössnön.

I somras blev så äntligen långturen som jag drömt om så länge av. Morgonen 19:e juni gav vi oss av från Edsvall. Ingrid och Holger vinkade av Ingrid på Óðinn och Carina på Aegir, medan Ulrika och Sonia stuvade in sig i bil och åkte till Hagby-stallet. Där anslöt sig Lena och Gandur till gänget som fortsatte mot Angarn. I Angarn mötte vi Ylva som bjöd på fika hemma i sin trädgård. Ylvas häst, le Ro, fick däremot vara kvar hemma i hagen. Efter det fanns det nya krafter att fortsätta till Sjö-backen. Sonia var så lycklig när hon fick rida den allra sista biten hem.

Väl framme var damerna trötta av att ha ridit och stängslat hagar. Först hade Sonia stängslat, sedan Ingrid och Sonia, sedan Ulrika och Sonia och till sist så stängslade Ulrika och Lena om hagen så att inte hela den gröna ängen hamnade i hästarnas mage. Istället stod hästarna mest hela natten på ett litet frimärke av den gröna ängen, ägnade inte skogen bakom en blick, medan de ändrade rangordningen. Nästa morgon var hästarna trötta, särskilt Gandur som nu hade blivit chef för gruppen. Men när de väl hade fått sadeldressen på sig, var nosen stadigt vänd mot Edsvall och Hagby och nu var det hemåt som gällde. På tillbakavägen fick vi hålla in hästarna.

Under året som har gått har Sonia fått lektioner av Lena Danius i klassisk ridning med sitsövningar. Ingrid har undrat vad det är för konstigt ben-sprattel Sonia har ägnat sig åt när de har varit ute och ridit tillsammans. Men så här under årets sista dagar, börjar lektionerna ge lite resultat. Balansen börjar bli lite bättre och kanske även koordination och tygeltag. De sista veckorna under året blev det också några lektioner för Haffi, underbart, där ridåret avslutades med mörkerritt på svarta vägar, där en ensam ljusklädd utegran anades i svärtan medan ljuden av porlande bäckar och smattrande hovarna slingrade sig längs vägen.

Som vanligt avslutades häståret med en ridtur på Undal, tack Christine. Tack familjen Lipping för all vänlighet och lån av hästar under året och naturligtvis ett stort tack till dig Ulrika (och Ingemar som

har hjälpt till så mycket med allt runt omkring) – Ulrika Óðinns matte.

PROJEKT STRANDÄNG

Vi har fortsatt arbetet med att slå vass och strandvegetation, för att försöka få till en miljö som är mer artrik än de helt vassbevuxna stränderna runt Garnsviken. Vassen och strandfloran har slagits 2-4 gånger under säsongen. Resultatet från förra årets slåtter har redan visat sig: vi har fått in ett antal strandörter, som vi inte sett tidigare.

Vår intention har varit att bränna så mycket av det slagna som möjligt - så länge det inte finns hästar som kan beta. Men det visade sig lättare sagt än gjort. Eftersom det regnade riktig under säsongen, så började vassen förmultna utan att torka och det var vid flera tillfällen, som vi dränkte trakten i sur brandrök från vår strandäng. Och ändå fick vi lägga upp det våtaste i en egen hög i strand-skogen. Under vintern hade vår slåtteryta den effekten, att däggdjuren gärna sökte sig in här; det var förstas mest rådjur, men också hare, räv och ev. mink och utter. Bottnen i det slagna området är fortfarande dygig och sannolikt syrefri, så några kräftor har inte sökt sig in här (vi har provfiskat).

MUSIKLIV

Hans-Georg och Tomas har fortsatt att sjunga i Vadakören. Tomas sjunger dessutom med Karby Gospel. Köreorna har framträtt vid alla större helger. Vadakören har traditionsenligt en vår-

konsert och en höstkonsert i Vada kyrka. Vårkonserterna för körerna samordnades till en kördag i slutet av maj, då gospelkören hade konsert i Össeby kyrkoruin. Till jul medverkar alltid gospelkören i julnattsgudstjänsten, natten före julafton, för fullsatt kyrka. I år var Tomas lite besviken, eftersom kyrkan bara var fullsatt, inte överfull.

Vadakören har egen hemsida: <http://www.abc.se/home/m4046/vada>.

CONECs ÅR

I år har det varit full fart på företaget. Ganska tidigt på året blev det arbete på SÖRAB, Söderhalls Reningshållningsaktiebolag (<http://www.sorab.se>). Det har verkligen varit roligt att arbeta inom ett bolag med bl a tillståndsansökningar och mer löpande vardagliga problem som hamnat på skrivbordet. Personalen på Sörab har alla varit mycket trevliga och hjälpt Sonia på alla sätt och vis.

Ett annat större jobb har varit skötselplan för Järva Friområde, naturområdet mellan Kista,

Rinkeby, Husby, Akalla och Kymlinge. Förhoppningsvis kommer området att bli naturreservat inom en inte alltför avlägsen framtid. Även här är det många som har bistått mig i arbetet och i att lära känna området bättre. Under hösten är det inventeringar av vattendrag i Östergötland som har varit det allra största jobbet. Ett antal mer eller mindre stora vattendrag har biotopkarterats inför projektering av naturgasledning genom Sverige. I det sammanhanget har Sonia och Margareta på Friman Ekologikonsult arbetat för Sydkraft som underkonsulter åt ÅF.

Förutom dessa större jobb har det varit en hel del andra små arbeten; med MKB, underlag till inventeringar och sist men inte minst har kompensationsåtgärder verkligen diskuterats i år, åtminstone i planeringen i Stockholms Stad. Bland andra uppdragsgivare och samarbetspartners finns bl a ; Naturvårdsbyrån Orback, Tyréns, KTH, WSP och Torvstiftelsen.

Hans-Georg har gjort en liten inventering åt Vallentuna kommun och jobbar över årsskiftet med att reda ut ett krångligt vattenmål i Bräcke

kommun. I övrigt har H-G hjälpt till i de andra projekten. Tiden tillåter inte så mycket extrajobb, utan MKB-centrum SLU tar det mesta av tiden.

Stor hjälp har vi också haft av Björn som har blivit vår nätverksansvarige och Tomas som har hjälpt till med bl a databasprogrammering.

MKB-CENTRUM SLU

Under året har Hans-Georg avgått som föreståndare och ersatts av Anders Hedlund från Tyréns. Arbetet åt Sida ökar hela tiden och Hans-Georg och Stina Lundström ingår i ett ”monitoring-team” för ett stort vattenkraftprogram i Vietnam. Det går ut på att följa upp arbetet med

ekolgoiska och sociala frågor, eftersom vi tidigare bedömt att det fanns en del förhållanden, som inte var helt tillfredsställande beskrivna.

Förutom i österled, har Hans-Georg också varit i västerled och deltagit i den årliga konferensen om miljökonsekvensbeskrivning, som denna gång hölls i Vancouver, Kanada. Efter konferensen reste flera av deltagarna från SLU runt i västligaste Kanada några dagar.

*Sonia och Hans-Georg
Ekologerna på Sjöbacken*

Hans-Georg och Curt studerar en runsten vid Össeby Garns kyrka

HEMSIDOR

Hans-Georg <http://www.abc.se/home/m4046>

Sonia <http://www.conec.se/sonia>

CONEC <http://www.conec.se>

Sjöbacken <http://www.conec.se/sjobacken/sjobacken.htm>

Vadakören <http://www.abc.se/home/m4046/vada>

Angarngruppen <http://www.conec.se/angarn>

Sjöbacken, Svista 17, 186 97 Brottby

08 - 510 104 31 (bostaden), 08 - 510 109 55 (Conec)

Det tog nästan två år att få upp skylten vid vägen.

Om du vill e-posta till oss:
Sonia: sonia.eriksson@conec.se
H-G: hans-georg.wallentinus@lpul.slu.se
eller m4046@abc.se